אליעזר אי בתר לקיטה כרבן גמליאל נהג בו שני עישורין אלמא

דמאן דאמר בתר לקיטה אע"ג דנגמר פרי [כבר] דהרי חנט בשבט

של שנה שעברה ולא נלקט עד שבט אחר ושמא אתרוג חלוק

משאר פירות לפי שדרכו לעמוד באילו שתים ושלש שנים וכל זמן

שמתקיים באילן גדל בכל שנה ושנה

אי נמי אע"פ שחנט בשבט של שנה

שעברה זימנין דאין נגמר גידולו עד

שבט אחר וניחא השתא דנקט רבי

יוחנן פ"ק דר"ה (דף טו:) גבי אתרוג

אפילו כזית ונעשה ככר כלומר דע"י

מי שנה הבאה גדילה ומיהו כזית

לאו דווקא בעינן דהא רבי יוחנן

בתר חנטה אזיל ושמא לא חשיבא

חנטה באתרוג פחות מכזית:

ורבותינו נמנו באושא. אית

טו:) אתרוג אחר חנטה בין למעשר בין

לשביעית וסברי כרבי אליעזר דלעיל

ואי אפשר לומר כן כדמוכח בשמעתין

דגרם אחר לקיטה ושלש מחלוקות

נדנר: שגבבן לחובה. יש

לפרש דווקא נקט ויש לפרש אורחא דמלחא נקט: לקבון האביהה. אי בסחם היו לעצים לא היה מועיל

מפרש לאכילה מידי דהוה אעלים

דמשחן שליקטן להאיר לרצא דאמר

סתם עלים להסקה ושמא הני סתמייהו

להכי ולהכי הלכך אזלינן בתר מפרש:

ועצים דהסקה תנאי היא. אי

דאיכא תנא דדריש לכם דומיא

דלאכילה למעוטי כל שהנאמו אחר

ביעורו וממעט עלי הסקה ואית דלא

ממעט אלא דבר שהנאתו אין שוה

בכל אדם כגון מלוגמא וזילוף

ואפיקטויזין כך פירש בקונט׳ ורבותינו

היו גורסין וסתם עלים להסקה ניתנו

תנאי היא ופי׳ בקונט׳ דטרח עלה

לישבה ולא יכול ובהגחל קמא (ב"ק

דף קב.) פי׳ בקונט׳ וזה לשונו תנחי

היא איכא למאן דאית ליה סתם עלים

להסקה ניתנו ולא חיילא שביעית

ואפילו אעלים דמשחן ואיכא דסבר

אעלים דמשחן מיהא חיילא והיינו

נהגא בהו שביעית או לא

דגרסי פ"ק דר"ה (דף

וטוש"ע י"ד סי שלא סעי

קכו]: קכו]: צו ב מיי׳ שם ופ״ד מהל׳

צו ג מיי׳ פ״ה מהלכות

שמיטה הלכה יא: צח ד מיי שם הלי י:

שמיטה הלכה י"ב:

סוף פ"ד], ב) [ל"ל דתניא], ג) ב"ק קא: [ע"ש כל הסוגיא], ד) [ביצה לג. ע"ש נדרים סב. ע"ש ב"ק קב.], ה) ב"ק קב., ו) [מכות יג.], ו) רש"ל מ"ו,

תורה אור השלם תורו*ה ה*.... 1. וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לאכלה לְרְ ו. יייייייי לֶכֶם יִלְעַבְדְּךָ ּוְאָבְּכְּה וְלַאֲמָתֶרְ וּלְתוֹשָׁבְרְּ ולשכירה הַגָּרִים עמַך:

הגהות הב"ח (מ) גמ' אמרו אחרו אחר לקיטה:

מוסף רש"י שבשעת לקיטתו עישורו. שאס חנטה בשניה וגלחטת בשלישית מתעשר כדת שנה שלישית. מתעשר כדתו שמה שנישית, כירק, לפי שאף הוא דרכו ליגדל על כל מים, הכי מפרט לה בשמעתמת קמייתא דקדושין (ר"ה יד:) שאין הולכין בו לענין מעשרות אחר חנטה כשאר אילנות אלא אחר שנה שנלקט בו כירק. המעשרות משתנות כסדר השנים, שנה ראשונה של שמיטה מעשר ראשון ושני, וכן בשניה, אבל שלישית מעשר ראשון ומעשר עני, ואס חנט בשניה ונלקט בשלישית בשאר אילנות אחר חנטה ובאתרוג אחר לקיטה כירק . שביעית (קדושין ב:). מאן דכר שמיה. דקאמר דאימנו עלה רבוחינו אלמא איכה מהן דפליג (ר"ה מו.). אתרוג אחר לקיטה למעשר. לענין חדש וישן ולענין שניה נכנסת לשלישית או שלישית לרביעית, ואחר חגטה לשביעית. בין להפקר בין לביעור כשחר חילנות, ובת שביעית הנכנסת לשמינית הפקרה הוא פוטרה מן המעשר, דאילו לענין מעשר בשאר שני שבוע אול ביה רבנו בתר לחיטה מהן מחבות, חולר לימות החולף (ב"ק קא:). אין בהן משום קדושת שביעית. ויהנה מהן מף לאחר זמן הכיעור (שם). שהנאתו וביעורו שוה. דבר שבשעת הנחתו כלה העולם שנעשים גחלים הוא דהויא עיקר הנחמן (שם). והא איכא עצים דמשחן. שמאירין כנר אבוקה לנושאן בידו והנאתן וביעורן שוה תיחול עלייהו בניעית (שם). סתם עצים להסקה הן עומדין. ולא להאיר הלכך עלים נינהו ומעיקרא לא חל עלייהו

למ"ד סתם עלים להסחה

שבשעת לקיטתו עישורו. שאם חנט בשנה שניה שמעשרותיה מעשר ראשון ומעשר שני ונלקט בשלישית לשמיטה שמעשרותיה מעשר ראשון ומעשר עני מתעשר כדין מעשר שלישית ואילו שאר אילנות שחנטו פירותיהן בשניה ונלקטו בשלישית מתעשרין כדין שניה.

ולענין מעשר השוו אתרוג לירק דמעשר פירות האילן וירקות דרבנן ומעשר גורן ויקב דאורייתא ובגורן ויקב ילפינן ברחש השנה (דף יג:) שמתעשר חחר השנה שהביחו שליש מקראי ואסמכו רבנן מעשר דבריהם אגורן ויקב מה גורן ויקב מיוחדים שגדילים על רוב מים דהיינו מי גשמים ומתעשרין לשנה שעברה אף כל הגדילין על רוב מים כגון פירות האילן מתעשרין לשנה שעברה ילאו ירקות שגדילין על כל מים שמתעשרים לשנה הבאה ואתרוג נמי גדל על כל מים כירק: לכל דבר. אף למעשרות: הוא דאמר. תנא דמתני' דמקפיד אאתרוג: ז (דאמר) כי האי סנא. דהתני ורבותינו נמנו באושא ואמרו אתרוג אחר לקיטה בין למעשר בין לשביעית: טעמה דלולב בר ששית כו'. קושיא היא כלומר לעיל אמר דהיינו טעמא דלולב ניקח משום דבר ששית הוא הא שביעית הוא אסור ונפקא מינה שלולבי שביעית קדושת שביעית נוהג בהו שלא ליקח בדמיהן חלוק וטלית: שגכבן. שכינסן לאולרן: לחובה. לשון מחבא: לקטן לחכילה. למחכל בהמה: שחני התם. גבי עלי הסקה להכי לא נוהגין בהן שביעית דאמר קרא והיתה שבת וגו' ומשמע לכם לכל לרכיכם וכתיב לאכלה למימרא דאין מותר ליהנות מפירות שביעית אלא הנאה הדומה לאכילה: שהנאתו וביעורו שוה. כלומר שהנאתו וביעורו שמתבער מן העולם באין כאחד כגון סיכה ושתיה והדלקת הנר. ומהך דרשה נמי ילפינן שאין שביעית נוהג אלא בפרי העומד להנאות הללו דה"נ מידרש קרא והיתה שבת הארץ נוהגת במה שלכם לאכלה שהנאתו דומה לאכילה: יצאו עצי הסקה שהנחתן חחר ביעורן. משנעשו גחלים אופין בהן אבל לולב עיקר הנאתו לכבד את הבית והוא

שעת ביעורו וקלקולו ודמי להנאת אכילה ועלי קנים וגפנים קיימי להכי ולהכי הלכך בתר מחשבה אזלי: והא איכא עלים דמשחן. עץ שמן שהעץ עלמו מדליקין בו להאיר כמו באבוקות והוי הנאתו וביעורו שוה נימא השתא מיהא אם לקטן להדלקת אורה להסקה דנהגא בהו שביעית: ומשני סמס עלים. של היסק ניתנו לבריות וסתמן לאו להאיר קיימו הלכך לא נחתא בהו קדושת שביעית מעיקרא ואפילו לקטן להאיר: ה״ג עלים דהסקה מנאי היא. ועלים דהסקה גופייהו שהנאתן אחר ביעורן תנאי היא אי נהגא בהו שביעית אי לא דאיכא תנא דדריש לכם דומיא דלאכילה למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל ומההיא דרשה אימעוט עלים ואיכא דלא ממעט מיניה אלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין. ואני שמעתי מרצותי שהיו גורסים וסתם עלים להסקה נינהו תנאי היא וכן כתוב בכל הספרים וטרחתי מנעורי בכל לידי שיטת הש"ס לישבה כפי דבריהם ואיני יכול ומלאתי גירסא זו בספר כתב ידו של רבינו גרשום בן יהודה מנוחתו כבוד ובסדר ישועות של רבינו יצחק בר מנחם כתוב ואינו מוגה וכן נראה בעיני: אין מוסרין פירות שביעית לא לחוך משרה. לשרות פשתן ביין של שביעית: ולא לכבוסה. לכבוס בגדי׳ ביין של שביעית. משרה וכבוסה הנאתן אחר

ימנו ולא פיילא בציים. נימנו ולא פיילא בציים אפילו אענים דמשחן ואיכא למאן דליח ליה ואענים דמשחן מיהא חיילא (שם). לא למשרה ולא לכבוסה. אין שורין פשחן

ביין של שניעית וכן אין מכנסין נגדים, דהוי סמורה (שם). מי שהנאתו וביעורו שוה. הנאה שהיא נשעה שהוא לכה מן העולם אתה יכול ליהנות מפירות שניעית קודם זמן הביעור, יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן. שמשעה שמטילין

אשבשעת לקימתו עישורו דברי רבן גמליאל ר' אליעזר אומר אתרוג שוה לאילן לכל דבר הוא דאמר כי האי תנא דתניא א"ר יוםי אבטולמום העיד משום חמשה זקנים אתרוג אחר לקיטה למעשר ורבותינו נמנו באושא ואמרו בין למעשר בין לשביעית שביעית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני אתרוג אחר לקימה למעשר ואחר חנטה לשביעית ורבותינו נמנו באושא ואמרו אתרוג (6) בתר לקימה בין למעשר

בין לשביעית מעמא דלולב בר ששית הנכנם לשביעית הוא הא דשביעית קדוש אמאי עצים בעלמא הוא ועצים אין בהן משום קדושת שביעית יו (דתנן) יעלי קנים ועלי גפנים שגבבן לחובה על פני השדה ילקטן לאכילה יש בהן משום קדוש' שביעית לקטן לעצים אין בהן משום קדושת שביעית שאני התם דאמר קרא ילכם לאכלה לכם דומיא דלאכלה מי שהנאתו וביעורו שוה יצאו עצים שהנאתן אחר ביעורן והאיכא עצים דמשחן דהנאתן וביעורן שוה אמר רבא יסתם עצים ולהסקה הן עומדין ועצים להסקה תנאי היא דתניא^{® ד}אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה רַ׳ יוֹםִי אוָמר מוסרין מַ"מ דת"ק דאמר קרא לאכלה ולא למשרה ולא לכבוסה מ"ם דרבי יוֶםי אמר קרא לכם "לכם לכל צרכיכם ואפילו למשרה ולכבוסה ות"ק הא כתיב לכם ההוא לכם דומיא דלאכלה מי שהנאתו וביעורו שוה יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן ורבי יוםי הא כתיב לאכלה ההוא מיבעי ליה לאכלה ולא למלוגמא כדתניא לאכלה ולא למלוגמא אתה אומר לאכלה ולא למלוגמ' או אינו אלא ולא לכבוסה כשהוא אומר לכם הרי לכבוסה אמור הא מה אני מקיים לאכלה לאכלה ולא למלוגמא מה ראית לרבות את הכבוסה ולהוציא את המלוגמא

תנאי רבנן סברי סתם פירות לאכילה ניתנו וחיילא עלייהו קדושת שביעית כדאמרי׳ דאכל דבר שהם וביעורן שוה חיילא הלכך אפילו לקטן מרבה שוה חיילא הלכך אפינו נקטן למשרה ולכבוסה לא מהניא מחשבה למיהוי כעלי קנים שלקטן לעצים ומשתרו דהכא סתמייהו להכי ולהכי אבל פירות סתמייהו לאכילה ומשעת יצירתן חיילא קדושה עלייהו ותו לא מהניא מחשבה לאפקועי למשרה ולכבוסה דאין נוהגין בקדושת שביעית וגבי עלים נמי סתם עלים להסקה ניתנו ולא חיילא אפילו אעלים דמשחן ור' יוסי סבר לא אמרי׳ סתם פירות לאכילה ניתנו ומהניא בהו מחשבה כעלי קנים וגפנים והיכא דלקטן למשרה הוי דבר שהנאתו אחר ביעורו ולא חל עליה שביעית: **יצאו** משרה וכבוםה שהגאתן אחר ביעורן. שמשעת ששרה הפשחן או הבגדים ביין שעה אחת נתבער ואבד והנאתו אינה עד שילבש אותן בגדים כך פי׳ בקונט׳ ותימה דבהגחל קמא (ב"ק דף קא: ושם) קא חשיב מין הלבועין הנאתן וביעורן שוה ומהאי טעמא הוה ליה לאחשובי הנאתו אחר ביעורו שביעור בשעת לביעה ולבישה אחר כך ולמאי דבעי למימר׳ התם יש שבח סמנין על גבי הלמר ניחא דאין זה שייך גבי משרה וכבוסה ובקונטרס פירש שם דמיני לבעים בשעת רתיחת היורה כלה השורש וקולט הלבע בבגד נמלא הנאתו וביעורו שוה אבל משרה וכבוסה משעה שמטילין פשתן או בגד ביין נתקלקל ונבער והנאתו אינה עד שלשה ימים או ארבעה שיהא הפשתן שרוי:

ביעורן שמשעה ששורה הבגדים או הפשתן ביין שעה אחת נתבער ואבד לו והנאתו אינה עד שילבש הבגדים: למלוגמא. לרפואה:

רבינו חננאל דתניא נמנו וגמרו באושא אתרוג אחר לקיטה בין אונורג אווו לקיטוו בין למעשר בין לשביעית. כבר פירשנו זה העניין כולו בראש השנה לפיכד לא בראש השנה לפיכן לא הוצרכנו להאריך בכאן. ומקשינן וכי לולב כפרי הוא דמוקמת לה בכז . ששית שנכנס לשביעית, עץ הוא, ועץ אין בו . הדושת שביעית. דתנז עלי קנים ועלי גפנים שגבבן מן ין. השדה, ליקטן לאכילה יש בהז קדושת שביעית. בון קודשת שביעית, לעצים אין בהם משום קדושת שביעית. ושנינן . שאני התם דאמר קרא שאני ווונט ואמו קוא לכם, ואמר קרא לאכלה, כלומר לא ניתנה לכם שביעית אלא לאכילה. , ו)בעינן דומיא דאכילה) לכם. ודרך המאכל [נ״א: האכילה] ללעוס ולבער המאכל בלעיסתו מתורת אוכל, וכיון שמגיע בחניכיו נהנה חכו מן שמגיע בותיכיז נחנוז הכו כון המאכל בלעיסתו, ונתבער אותו הפרי [כאחת], נמצאת הנאתו ועת ביעורו כאחד. וזהו , הנאתו וביעורו שוין. וכל דבר שהנאתו וביעורו ביחד, קדושה [נ"א: קדושת שביעית] חלה עליו, ואף על פי שאינו נאכל, והוא שניתן ליהנות ממנו כדרך האכילה, ששוה בכל אדם. יצאו עצים שהנאתן אחר ביעורן, כלומר אין הפת נאפת ואין התבשיל מתבשל אלא אחר שריפת העצים, הנה ביעורן קודם

להנאתן, לפיכך אין קדושה חלה על העצים. ודחינן והא איכא עצים ---דמשחן. פי׳ דמשחן, להתחמם, כדכתיב ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו. ומתרגמינו ולא שחיו ליה. כלומר עצים שעושה בהן המדורה להתחמם, שבעת הדלקתן הוא מתחמם בהן, נמצאת הנאתו ועת ביעורו ביחד, ולמה אין קדושת שביעית חלה עליהן. ודחי רבא סתם עצים להסקה הן עומדין. פי׳ עצים להסיקן תחת תבשילו ועל התנו לאפות בו את הפת עומדים, לאפוקי לולב דלאו להסקה עומד והנאתו בעת ביעורו, לפיכך יש בו קדושת , - - י, שביעית. ומשום דהו ששית שנכנס לשביעית שרי לזבוני. וסתם עצים טר יובוני יוסוגם נגים להסקה עומדים ואין מותרין בשביעית אלא משום הנאתן אחר ביעורן . מוסרין פירות שביעית למשרה ולכביסה. פי׳ כגוז פירות שמלבנין וכובסין בהן, כגון הבורית וכיוצא

. בהז. בשביעית אסור.

מהאי טעמא דכתיב לכם (יהיה) לאכלה, בעינן לכם

איו

רומיא דלאכלה, לאכלה בעת ה מתבערין אף לכם בעינא להיות ביעורו בעת הנאתו, [לאפוקי משרה ששורין בו הפשתן, וכביסה], שמתכבסין ומתלבנין . אחר ביעורן, ונמצאת הנאתן אחר ביעורן ואסור, וכן העצים. ור׳ יוסי מתיר, דייק לכם לכל צרכיכם ואפי׳ משרה וכביסה. האי דכתיב לאכלה למעוטי מלוגמא,

פשתן או בגד ביין נתקלקל ונבער והנאחו אינו אלא עד שלשה ימים וד', עד שיהא הפשתן שרוי וכן הבגד. והיינו חנאי, דרבנן פתן מכם פירות לאכילה וחיילא עלייהו קדושם שבעיית, בדאמרון לעיל דכל דבר שהיאחו ובעירור שוה חיילא, הלכך אפילו לקטן למשרה וכבוסה לא מהפיא מששבה לאפקועי איסורן למיהו ביב שהיאחו ובעירור שוה חיילא, הלכך אפילו לקטן למשרה וכביסה איט בירות סתמן לאכילה ומשעת יצירתן חייל קדושתן וחו לא מהניא מחשבה לאפקועי ואסורין למשרה וכביסה דאין נהנין בקדושת שביעית אלא הנאה הדומה לאכילה, וגבי עצים נמי סתם עצים להסקה ניתנו ולא מהניא מחשבה למקועי ואסורין למשרה הוי דבר שהנאתו אחר ביעורו ולא חל עלייהו שביעית כך מצאמי ויש לשונות אחרים וזה שמעמי והגון (שש). לבארגמא. אלנפשט"ר (שש).